

Aan de Drechtraad
t.b.v. de Carrousel Sociaal
Noordendijk 250
3311 RR Dordrecht

insturen voor 29 oktober 16:00 uur in verband met opname in het RIS

Datum donderdag 29 oktober 2015

Onderwerp Inbreng herziening boetebeleid fraudewet Drechtsteden

Geachte leden van de Drechtraad,

Wij hebben tijdens de Drechtraad in oktober gevraagd om de Raadsbeantwoordingsbrief van 3 september 2015 op de agenda van de Carrousel Sociaal te zetten, teneinde met u te overleggen c.q. in gesprek te gaan over de volgens onze fracties noodzakelijke herziening van c.q. correctie van het boetebeleid, dat door de Sociale Dienst Drechtsteden in het kader van de fraudewet aan burgers die diensten hebben afgenomen van de Sociale Dienst vanaf 1 januari 2013 t/m 24 november 2014, werd opgelegd. Wij reiken u na een inleidend betoog, ook mondeling tijdens de carrousel, graag een oplossingsrichting aan die voorziet in een correctie van het beleid ter zake in de richting van de sociale minima, die in onze ogen in retrospectief een onrechtvaardig hoge boete hebben opgelegd gekregen.

inleiding

Op 7 juli 2015 hebben wij tijdens de Drechtraad vragen gesteld over het boetebeleid binnen de Drechtsteden in het kader van de fraudewet. Op 3 september 2015 heeft het bestuur van de GR Drechtsteden deze vragen beantwoord bij brief met kenmerk BDR/15/1476034.

Wat was er met de komst van de fraudewet veranderd?

Niet langer ging het om de vraag of mensen met opzet foute gegevens voor een uitkeringsaanvraag aanleverden; elke overtreding diende nu met een boete van 100 procent te worden bestraft. Zij die per ongeluk verkeerde of net te laat gegevens aanleverden, kregen in 2013 en 2014 ongekend hoge boetes. De wet schiet haar doel voorbij, zei de ombudsman. De Centrale Raad van Beroep oordeelde dat de wet geen rekening hield met ernst en verwijtbaarheid.

Maar wat te doen met de mensen die reeds beboet zijn?

Deze zomer kwam aan het licht dat veertien wethouders van andere dorpen en steden in Nederland in actie kwamen tegen de onrechtvaardige fraudewet. Als de overheid een fout maakt, dient zij die ook te corrigeren. De overheid dient het goede voorbeeld te geven. De (landelijke) overheid is juridisch niet verplicht om de boetes terug te betalen, want het nieuwe beleid is pas ingegaan na de uitspraak van de rechter. Maar rechtvaardigheid gaat verder dan kijken naar juridische verplichtingen alleen.

Hoe zit het in de Drechtsteden?

In 2013 en 2014 is door de Sociale Dienst een totaal aan boetes opgelegd van € 304.244, waarvan 40% een bedrag van € 150 of minder, 24% een bedrag van € 1.000 of meer. De boetes worden pas opgelegd na een herhaalde overtreding en er is een evenredigheidstoets toegepast. De landelijke overheid heeft aangegeven dat het boetebeleid, na de uitspraak van de rechter in november 2014, niet met terugwerkende kracht behoeft te worden gecorrigeerd. Het bestuur volgt tot nu toe de lijn van de landelijke overheid.

Voor de Drechtsteden zou correctie van het boetebeleid vanaf 1 januari 2013 t/m 24 november 2014 neerkomen op een bedrag van € 150.000, waarbij de opgelegde boetes met gemiddeld 50% verlaagd zouden worden. Deze kosten komen ten laste van de door de gemeenten gevormde voorziening voor debiteuren. De uitvoeringskosten worden geschat op € 50.000. Correctie binnen de Drechtsteden van de onrechtvaardige uitvoering van de fraudewet kost derhalve € 200.000, en bij een *honderdprocentige* correctie van de opgelegde boetes een bedrag van € 400.000. Dat leiden wij af uit de berekeningen in de Raadsinformatiebrief.

De oplossingsrichting die wordt voorgesteld door de fracties van Onafhankelijk Papendrecht en PRO Sliedrecht is als volgt.

Het betreft hier een groep mensen die in sociaal opzicht tot de in overwegende mate laagste inkomensgroepen gerekend kunnen worden. Maar er zitten ook mensen tussen (bijvoorbeeld mensen met een handicap, senioren) bij deze groep die niet handig overweg kunnen met computers. Maar ook mensen met verschillende problemen, zoals nader wordt omschreven in het rapport (d.d. 4 december 2014) van de Nationale Ombudsman 'Geen fraudeur, toch boete', zie het citaat in het kader hierboven.

Deze mensen hebben, ondanks een waarschuwing, zoals het bestuur naar voren brengt, naar ons inzicht niet allemaal bewust de wet overtreden. De boetes waren daarbij (aan de) extreem (hoge kant). Denkt u zich in wat het betekent als iemand op het sociaal minimum een boete van

OM WAT VOOR MENSEN GAAT HET? EEN CITAAT UIT HET RAPPORT VAN DE NATIONALE OMBUDSMAN:

"Mensen die zich vergissen, mensen die niet kunnen bewijzen dat de uitvoeringsorganisatie een fout heeft gemaakt, mensen die iets verkeerd begrepen hebben, mensen die nog niet over de juiste informatie beschikken, mensen die een paar dagen te laat zijn door omstandigheden; allemaal worden ze beboet ingevolge de Fraudewet. De oorzaak van hun fout speelt in de uitvoeringspraktijk nauwelijks een rol. Zij worden beboet alsof zij fraudeerden. Soms wordt de boete gematigd tot 50 of 75% van het benadelingsbedrag, maar dan nog gaat het om disproportionele bedragen. Voor deze mensen zijn deze boetes onbegrijpelijk. Het leidt tot onzekerheid en tot wantrouwen richting de overheid."

honderd procent krijgt – hij of zij zit dan onmiddellijk in de schulden. Het ruige karakter van de fraudewet is niet voor niets door zowel de Ombudsman als de Centrale Raad van Beroep herkend en teruggedraaid. Uit het onderzoek blijkt dat ook burgers worden geraakt die niet uit zijn op het plegen van fraude en dat kunnen bewijzen c.q. inzichtelijk maken.

De Raad van State¹ had voorafgaan aan de in werking treding van de fraudewet ook al veel bedenkingen naar voren gebracht. De fraudewet heeft niet veel nut en effectiviteit toegevoegd aan het repertoire van sanctiemogelijkheden, zo kan worden geconstateerd.

Enerzijds wordt beargumenteerd dat de rechterlijke uitspraak geen terugwerkende kracht kent, en dat daarmee de 332 boetes die aan 313 'klanten', wij noemen het burgers, zijn uitgedeeld terecht zijn uitgedeeld. Anderzijds betreft het hier wis en waarachtig ook een politieke afweging waarbij een bestuurlijk aangezette juridificering van wat een (on)rechtvaardige aanpak zou dienen in te houden aan de kant van de (landelijke) politiek van een sociaal probleem, dat door de onrechtvaardige fraudewet met bijbehorende extreem hoge boetes nog eens scherper werd aangezet, binnen de Drechtsteden in de vorm van een onwenselijke vergroting van (reeds bestaande) sociale problemen neerdaalt bij mensen die toch al tot die sociale inkomens c.q. sociale minima groepen gerekend worden en die zich in financiële zin het minst kunnen veroorloven.

Daar aangekomen is er een moment om als Drechtraad te constateren dat rechtvaardigheid een hogere prioriteit dient te krijgen dan de strikte juridische vertaling (zowel ten aanzien van de wettelijke advisering aan de voorkant van het wetgevingstraject door de Raad van State, als ten aanzien van recent effectiviteitsonderzoek na het in werking stellen van de wet dat door de Nationale Ombudsman en de Centrale Raad van Beroep werd verricht) van in de praktijk uitmondend disproportioneel beleid, de onrechtvaardige fraudewet met de extreme boetes, waarvoor de overheid eigenlijk haar excuses zou moeten maken in de richting van de mensen die het betreft. Indien zowel de Ombudsman als de Centrale Raad van Beroep vaststellen dat het bij de fraudewet verkeerd is gegaan, dan ligt in de rede dat de overheid, en dus ook de lagere lokale overheid, in het geval van de Drechtsteden, de Drechtraad, via de lijnen van het verlengd lokaal bestuur, tot het besluit komt dat de in retrospectief onterecht opgelegde boetes (eigenlijk volledig) dienen te worden terugbetaald.

¹ De Raad van State maakte naar aanleiding van het wetsvoorstel een aantal opmerkingen. De Raad van State heeft hierbij aangegeven dat de regering het voorstel om een aantal redenen diende te heroverwegen. De Raad van State gaf in zijn advies op het wetsvoorstel aan dat hij geen legitimatie voor het harder straffen zag op basis van de fraudecijfers. De Raad van State deelde niet de stelling van de regering dat de 'omvang van de fraude zodanig is toegenomen dat daarom een forse verzwaring van het sanctieregime nodig is'. De Raad van State wees er op dat de cijfermatige onderbouwing naar zijn idee onvoldoende toonde dat in Nederland daadwerkelijk sprake is van een toename qua omvang en zwaarte van fraude. De Raad van State stond stil bij de timing van het aanscherpen van het sanctieregime en vroeg zich af of de huidige wijze van handhaving en de mogelijkheden tot intensivering daarvan niet eerst moeten worden benut en naderhand eventuele verzwaring van de sancties ingezet dienen te worden om het doel te bereiken. De Raad van State schrijft daarover: "Voorts zal eerst moeten blijken dat met de bestaande middelen tot handhaving niet kan worden volstaan voordat naar een verzwaring van het sanctieregime wordt gegaan." Aldus een tekstfragment opgenomen in het rapport van de Nationale ombudsman.

In een brief aan de voorzitter van de Tweede Kamer van 1 oktober 2014 benadrukte de minister dat de Fraudewet niet bedoeld is voor mensen die kleine fouten maken of zich vergissen. De minister liet bij meerdere gelegenheden weten dat hij het onderzoek van de Nationale ombudsman zou betrekken bij zijn evaluatie van de uitvoering van de Fraudewet, aldus het rapport van de Nationale ombudsman.

Politiek willen wij het signaal afgeven dat wij achter de Sociale Dienst als uitvoeringsdienst staan, maar dat wij tevens van mening zijn dat als rechtscolleges als de Ombudsman en de Centrale Raad van Beroep tot het inzicht komen dat de fraudewet onrechtvaardige elementen in zich draagt en de uitvoering ervan om die reden gecorrigeerd dient te worden, onze lokale/regionale overheid van de Drechtsteden gehouden is dat inzicht op te volgen en rechtvaardigheid naar de mensen in de laagste sociale inkomensgroepen voorrang te verlenen op andere beleidsdoelen. Weshalve wij het Drechtstedenbestuur vriendelijk willen vragen en zo nodig willen opdragen, met instemming van de Drechttraad, het boetebeleid in de aangeven periode te willen corrigeren.

Teneinde ons pleidooi kracht bij te zetten zullen wij bij de Drechttraad een motie vreemd aan de orde van de dag indienen. Deze motie voegen wij vast voor u bij zodat u daarvan kennis kunt nemen.

Onafhankelijk Papendrecht	Ruud Lammers
PRO Sliedrecht	Gerrit Venis
SP Dordrecht	Ronald Portier

Bijlage: motie t.b.v. de Drechttraad van 3 november 2015

Artikel dat verschenen is in NRC Handelsblad

Bewijs eerst opzet bij 'bijstandsfraude'
Bijstandsgerechtigden mogen niet de dupe worden van oneerlijke Fraudewet 2013, betogen veertien wethouders.

veertien wethouders

Arjan Vliegenthart (wethouder Amsterdam, SP), Andries Ekhart (wethouder Leeuwarden, PvdA), Yvonne van Mierlo (wethouder Helmond, VVD). Medeondertekend door: Menno Tigelaar (wethouder Amersfoort, Christen Unie) Huub Wiermans (wethouder Kerkrade, Burgerbelangen) Willem Meerdink (wethouder Schiermonnikoog, Ons Belang) Houkje Rijpstra (wethouder Tytsjerksteradiel, PvdA) Jelle de Vries (wethouder Ferwerderadiel, CDA) Paul Maasbommel (wethouder Kollumerland, PvdA) Roelof Bos (wethouder Dantumadiel, CDA) Sicco Boorsma (wethouder Dongeradeel, Christen Unie) Sjoerd Tolsma (wethouder Súdwest-Fryslân, PvdA) Mariska Ten Heuw (wethouder Hengelo, SP), Arjo Klamer (wethouder Hilversum, SP).

NRC Handelsblad d.d. 29 juni 2015

Met de Fraudewet in 2013 veranderde het boetebeleid voor uitkeringsgerechtigden. Niet langer ging het om de vraag of mensen met opzet foute gegevens voor een uitkeringsaanvraag aanleverden, elke overtreding diende nu met een boete van 100 procent te worden bestraft. Zij die per ongeluk verkeerde of net te laat gegevens aanleverden, kregen in 2013 en 2014 ongekend hoge boetes.

De wet schiet haar doel voorbij, zei de ombudsman. In november oordeelde de Centrale Raad van Beroep dat de wet geen rekening hield met ernst en verwijtbaarheid. Daarmee zitten we voor de toekomst op het goede spoor. Maar wat te doen met de mensen die reeds beboet zijn? Volgens minister Asscher dienen deze onherroepelijke boetes niet herzien te worden. Dit zou een precedent scheppen en te kostbaar zijn. Deze argumenten snijden echter geen hout. Als de overheid een fout maakt, dient zij die ook te corrigeren. De overheid dient het goede voorbeeld te geven. Asscher heeft gelijk als hij zegt dat we juridisch niet verplicht zijn om de boetes terug te betalen, want het nieuwe beleid is pas ingegaan na de uitspraak van de rechter. Maar rechtvaardigheid gaat verder dan kijken naar juridische verplichtingen. In onze steden gaan we de komende tijd alle boetebesluiten sinds 2013 herzien. Hoeveel dat precies kost weten we nog niet, maar in totaal zal dat meer dan 1 miljoen euro zijn. Het zou de regering sieren wanneer zij dit bedrag zou betalen. Het is immers het Rijk dat verantwoordelijk is voor de Fraudewet. Asscher zal het hopelijk niet zo ver laten komen dat onze gemeenten niet alleen zijn nalatigheid corrigeren, maar ook voor de kosten opdraaien.